

Kontekstualni pristup studiranju (učenju, savladavanju) orkestralnih sola

Vukojević, Ivana

Master's thesis / Diplomski rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Music Academy / Sveučilište u Zagrebu, Muzička akademija**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:116:873566>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-13**

Repository / Repozitorij:

[Academy of Music University of Zagreb Digital Repository - DRMA](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU MUZIČKA AKADEMIJA

VII. ODSJEK

IVANA VUKOJEVIĆ

**KONTEKSTUALNI PRISTUP STUDIRANJU
(učenju, savladavanju) ORKESTRALNIH
SOLA**

DIPLOMSKI RAD

ZAGREB, 2019.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU MUZIČKA AKADEMIJA

VII. ODSJEK

KONTEKSTUALNI PRISTUP STUDIRANJU
(učenju, savladavanju) ORKESTRALNIH
SOLA

DIPLOMSKI RAD

Mentor: red. prof. art. Branko Mihanović

Studentica: Ivana Vukojević

Ak. god. 2018./2019.

ZAGREB, 2019.

DIPLOMSKI RAD ODOBRILO MENTOR

red. prof. art. Branko Mihanović

Potpis

U Zagrebu 31. svibnja 2019.

Diplomski rad obranjen _____

POVJERENSTVO:

1. _____
2. _____
3. _____

OPASKA:

PAPIRNATA KOPIJA RADA DOSTAVLJENA JE ZA POHRANU KNJIŽNICI MUZIČKE AKADEMIJE

Veliko hvala Branku Mihanoviću i Renati Penezić na bezuvjetnoj podršci tijekom cijelog mog studija što uključuje i ovaj rad.

Sažetak

Rad obuhvaća kontekstualni pristup orkestralnim solima za audiciju solo flaute. Sadrži kratak osvrt na glazbena razdoblja, biografije skladatelja i djela iz kojih su traženi orkestralni isječci na audicijama. Analizirat će se tehničke i tonske poteškoće vezane za svaki orkestralni isječak. Rad je koncipiran kronološki prema godinama rođenja skladatelja. Orkestralni isječci birani su po uzoru na sola koja se su bila zadana na audiciji za prvu flautu u Zagrebačkoj filharmoniji u ožujku 2019. godine.

Ključne riječi: orkestar, flauta, audicija, orkestralna sola

Abstract

This thesis involves a contextual approach to the orchestral excerpts that are requested at the orchestral auditions for the principal flute position. It contains a brief overview of the musical periods, composers' biographies and the pieces that contain the required orchestral excerpts. It will analyse the technical and sound difficulties associated with each excerpt. The thesis is conceived chronologically according to the composer's birth years. The excerpts were selected based on the audition for the principal flute in the Zagreb Philharmonic Orchestra in march, 2019.

Key Words: orchestra, flute, audition, orchestral excerpts

SADRŽAJ:

1. UVOD	1
2. L. van Beethoven: 3. simfonija u Es-duru, op.55, Eroica	2
2.1. IV. st.: <i>Finale: Allegro molto – Poco Andante-Presto</i>	3
3. F. Mendelssohn-Bartholdy: San ljetne noći, op.61	5
3.1. II. st.: <i>Scherzo: Allegro vivace</i>	6
4. J. Brahms: 4. simfonija u e-molu, op.98	8
4.1. IV. st.: <i>Allegro energico e passionato</i>	9
5. A. Dvořák: 8. simfonija u G-duru, op.88	11
5.1. IV. st.: <i>Allegro ma non troppo</i>	12
6. C. Debussy: Poslijepodne jednog fauna	14
7. M. Ravel: Daphnis i Chloé	18
8. I. Stravinski: Žar ptica	21
8.1. <i>Variation de L'oiseau de feu</i>	22
9. Mišljenja i savjeti solo flautista i dirigenata	24
10. ZAKLJUČAK	28
LITERATURA.....	29
POPIS SLIKA	
POPIS NOTNIH PRIMJERA	

1. UVOD

U diplomskom radu proučit će se biografije nekoliko skladatelja klasične glazbe kao i njihove skladbe iz kojih su preuzeti odlomci koji se često izvode na audicijama za prvu flautu u simfonijskom orkestru. Osim kratkih biografskih podataka o skladateljima i skladbama, proučavat će se tehničke poteškoće odabranih orkestralnih sola. Za svaki orkestralni isječak navest će se savjeti za vježbanje i priprema za audiciju. Priložit će se razmišljanja i iskustva dirigenata te solo flautistica Zagrebačke filharmonije i Simfonijskog orkestra Hrvatske radiotelevizije koja se odnose na pripremu za audicije. Cilj je ovoga rada detaljnije teorijski proučiti pozadinu nastanka onih skladbi kojima pripadaju spomenuti orkestralni isječci te detaljnije analizirati notni tekst s naglaskom na glazbeni oblik, motive, fraze. Detaljnija analiza orkestralnih sola za audicije mogla bi biti korisna i kolegama flautistima u pripremi za audicije u orkestrima.

2. Ludwig van Beethoven: 3. simfonija u Es-duru, op.55, *Eroica*

Ludwig van Beethoven (1770.g. – 1827.g.) rođen je u Bonnu u Njemačkoj. Po uzoru na "čudo od djeteta", W. A. Mozarta, otac je malog Ludwiga vrlo rano počeo podučavati violinu i glasovir. S trinaest godina započinje učiti violu i čembalo u dvorskom orkestru. Osim sviranja bavi se i komponiranjem različitih djela. Kako bi stekao nova znanja, odlazi u Beč koji je u to vrijeme bio europsko glazbeno središte. Osim što je imao status pijanista virtuoz, Beethoven je prvi veliki glazbenik u povijesti europske glazbe koji je imao status slobodnog umjetnika. Skladao je djela po narudžbi koja su bila jako dobro plaćena, a od 1808. godine primao je slobodnu, ali neredovitu potporu trojice bečkih aristokrata. Od rane mladosti Beethoven je postupno gubio sluh i ta ga je nesreća pratila do kraja života. Skladao je značajna djela čak i u najtežoj fazi svog života – potpunoj gluhoći. Ostavio je neizbrisiv trag u kasnijem razvoju klasične glazbe.

Slika 1 - Ludwig van Beethoven

III. simfoniju u Es-duru op.55, "Eroica" Beethoven je napisao 1803.-1804. godine. Sudeći po povijesnim podacima, simfonija je prvotno bila posvećena Napoleonu Bonaparteu. Beethoven je Napoleona smatrao herojem, no nakon što se Napoleon okrunio za cara, u Beethovenovim je očima postao tiraninom. Djelo je na koncu posvetio svom pokrovitelju Franzu Josephu von Lobkowitzu. Simfoniji je dao novi podnaslov *Eroica*. Kasnije je promijenio i posvetu koja je glasila *U sjećanje na velikog čovjeka*. Djelo je praižvedeno u Beču 7. travnja 1805. godine.

Slika 2 - Naslovna stranica 3. simfonije, Eroica

2.1. IV. st.: *Finale: Allegro molto – Poco Andante-Presto*

Nakon kratkog uvoda u četvrtom stavku, temu iznose gudači u *pizzicatu*. Melodijske su linije duge, pjevne i neprestano se izmjenjuju gudači i puhači. Nekoliko je *dolce* trenutaka, pojavljuje se i fuga. Većinom prevladavaju snažna *tutti* mjesta. Tema se iznosi i u diminuciji što doprinosi svečanom ugođaju, povezanom s herojstvom. Zbog snažnih akorada, korištenja svih instrumenata te korištenja odlučnih ritmičkih figura (često punktirani ritam) cijeli stavak potvrđuje naslov herojske simfonije.

Beethoven — Symphony No. 3
Flöte I

70 Viol. I
88
107 Basso Ob.
147 Fl. II
169
183
193
211 C Fl. II sempre f
232
247 D
258 p dolce cresc. sf p
279 11 Va. 15 Viol. I Ob. E

Notni primjer 1 - L. van Beethoven: 3. simfonija u Es-duru op.55, IV. stavak, solo flaute

Orkestralni isječak nalazi se u IV. stavku. Solo je u brzom tempu, vedrog je i razigranog karaktera. Započinje oktavom f3-f2 koja se na početku pojavljuje šest puta. Slijedi kromatska modulacija u D-dur i tu započinje tema od osam taktova koja se provlači u cijelom stavku. Nakon velike rečenice slijedi osam taktova varijacije na prethodnu rečenicu (razlikuju se po artikulaciji) što zajedno čini periodu. Kraj sola čini velika rečenica, proširenje koje je građeno od rastavljenog dominantnog septakorda u D-duru, uzlazne i silazne ljestvice, izmjeničnih i kromatskih tonova. Slijedi triler na dominantu te autentična kadenca i završetak na prvom stupnju D-dura. Poteškoće s kojom se susreću flautisti nalazi se već na samom početku. Nakon repetiranih oktava u *fortissimo* dinamici herojskog karaktera, početak teme treba biti u *piano* dinamici, *dolce* karaktera. Slijede dvije velike dinamičke promjene u kojima je vrlo bitno paziti na intonaciju. Prvo nastupa nagli *crescendo* koji se nalazi u trećoj oktavi, zatim slijedi povratak u *piano* dinamiku i smirenje. U variranoj rečenici, osim intonacije, treba obratiti pažnju i na kristalno jasnu artikulaciju kako bi se postigao kontrast na prethodnu rečenicu. U završnom dijelu sola, kada nastupe rastavljeni akordi dominantnog septakorda, cilj je izjednačiti registre i pritom paziti na kvalitetu tona. Korisno je cijeli solo vježbati *legato* zbog kvalitete tona i osvještavanja smjera zraka.

3. Felix Mendelssohn-Bartholdy: *San ljetne noći*, op.61

Felix Mendelssohn Bartholdy (1809.g. – 1847.g.) rođen je u Hamburgu. Učio je glasovir, violinu, violu, teoriju glazbe i kompoziciju u Berlinu. S jedanaest godina napisao je svoju prvu skladbu. Sa sedamnaest godina napisao je značajno djelo, uvertiru *San ljetne noći*. Od 1835. godine glavni je dirigent *Gewendhausa* u Leipzigu. Na njegovu inicijativu osnovan je i konzervatorij u istom gradu. Osim što je skladao i često nastupao kao pijanist, predavao je i na osnovanom konzervatoriju u Leipzigu te je bio na mjestu direktora glazbenog odjela na Umjetničkoj akademiji u Berlinu. Živio je samo 38 godina. Bolest i niz tragičnih obiteljskih događaja utjecali su na kratki životni vijek velikog umjetnika. Smatra ga se jednim od najvećih skladatelja 19. stoljeća.

Slika 3 - Felix Mendelssohn-Bartholdy

U Mendelssohnovim djelima nadopunjuju se dvije njegove ljubavi. Prva je ljubav ona prema putovanjima, a druga prema kazalištu. Mendelssohnovo glazbeno-dramsko djelo *San ljetne noći* inspirirano je Shakespeareovom istoimenom dramom i prepuno je efektnih dramatskih napetosti kakve je samo Mendelssohn znao postići. Prvotno je napisao samo *Uvertiru*, a šesnaest godina kasnije, na zahtjev pruskog kralja, i cijelo djelo. Koristio je motive iz uvertire i napisao djelo od četrnaest stavaka.

3.1. II. st.: *Scherzo: Allegro vivace*

Cijeli stavak je, vidljivo iz naslova, brzog tempa. Motivi koji se protežu stavkom preuzeti su iz *Uvertire*.

Mendelssohn — Midsummer Night's Dream

FLAUTO I.

6

p

sempre stacc.

cresc. *dim.*

pp He Geist! Wo geht die Reise hin?
attacca

*U*istesso tempo.

pp Schneller als des Mondes Ball. Die sich geduckt in Eichelhüpfen stecken

Allegro vivace. *p* O macht er sich davon!

cresc.

Notni primjer 2 – F. Mendelssohn: San ljetne noći, op.61, II. st. Scherzo, solo flaute

Orkestralni solo je u g-molu i odvija se registru od cis1-d3. Kroz cijeli stavak provlači se *staccato* artikulacija pa tako i u cijelom solo isječku. Ritmičke figure kreću se pretežno u šesnaestinskim vrijednostima. Formalno gledajući, isječak počinje ponovljenom velikom rečenicom, a dalje se nižu još tri osmerotaktne rečenice te vanjsko proširenje od sedam taktova. U prvom je taktu uzlazna melodijska g-mol ljestvica, a u preostalom dijelu sola skladatelj koristi sve tri vrste g-mol ljestvice; prohodne, izmjenične te alterirane tonove. Pri kraju sola pojavljuje se melodijska sekvenca s jednotaktnim modelom transponiranim za sekundu silazno. Proširenje je građeno od tonova rastavljenog uzlaznog toničkog trozvuka. Orkestralni isječak predstavlja izazov za flautiste iz nekoliko razloga. Prvi je neprestano kretanje melodije u dubokom registru što predstavlja određene tonske poteškoće. Drugi je izazov *staccato* artikulacija. Cijeli isječak treba zvučati lagano i poletno. Pritom treba obratiti pažnju na tempo koji se ne smije mijenjati. Na koncu, izazov predstavljaju i dugačke fraze na jedan dah koje će se postići postupnim ubrzavanjem s metronomom. Solo treba vježbati *legato*, na taj način osvijestit će se melodijska linija koja ima smjer te bolja kontrola i ujednačenost prstiju. Korisna je vježba kombinacija raznih ritmičkih figura i raznih artikulacija.

4. Johannes Brahms: 4. simfonija u e-molu, op.98

Johannes Brahms (1833.g. – 1897.g.) rođen je u Hamburgu. Nakon što je primao poduke iz violine i violončela, počeo je učiti i klavir i kompoziciju. Nekoliko godina kasnije objavljuje prve skladbe pod pseudonimom G.W. Marks. Većinu života proveo je u Beču. Njegov talent rano su uočili mnogi glazbenici pa je tako došao i u kontakt s Robertom i Clarom Schumann. Schumannovom potporom (u obliku članaka, tiskanja djela) Brahms postaje iznimno cijenjen i poznat umjetnik. Schumann je bio oduševljen novim poznanikom te je, pišući u članku o Brahmsovoj klavirskoj sonati, ovog dvadesetogodišnjaka predstavio kao onoga koji je morao doći ili kao umjetnika kojemu nije potrebno prelaziti stupnjeve usavršavanja jer se odjednom našao na visini. Pripadao je skupini tzv. konzervativnih skladatelja. Poznat je kao beskompromisni perfekcionista zbog čega je i uništio neka od svojih prvih djela. Njegov opus obuhvaća sve instrumentalne i vokalne vrste osim opere.

Slika 4 - Johannes Brahms

Napisao je četiri simfonije. Kako je već navedeno bio je perfekcionista te je na svojoj prvoj simfoniji radio čak dvadeset dvije godine. Brahms je svoje simfonije skladao u klasičnom obliku, unoseći u njih osobnost svojega izrazitog romantičnog glazbenog lirizma. Posljednja Brahmsova simfonija ima posebno upečatljiv klasični stil. Vidljiv je veliki utjecaj Bacha te, posebno, Beethovena.

4.1. IV. st.: *Allegro energico e passionato*

U ovom stavku vidljiv je rijedak primjer simfonijske passacaglie. To je jedina Brahmsova simfonija koja završava u molu.

Brahms — Symphony No. 4 in E Minor

Flöte I

9

Viol. I

27

41 **B** *poco f*

46 *f* *cresc.*

55 **C** *più f* *cresc.*

61 *ff* *mf* *sf* *sf*

67 *fp* *dim.*

72 *f* *fp dim.*

78 **D** *p* *poco cresc.*

87 *p dolce* *pp* *dim.*

95 *p espressivo* *poco cresc.* *Solo*

100

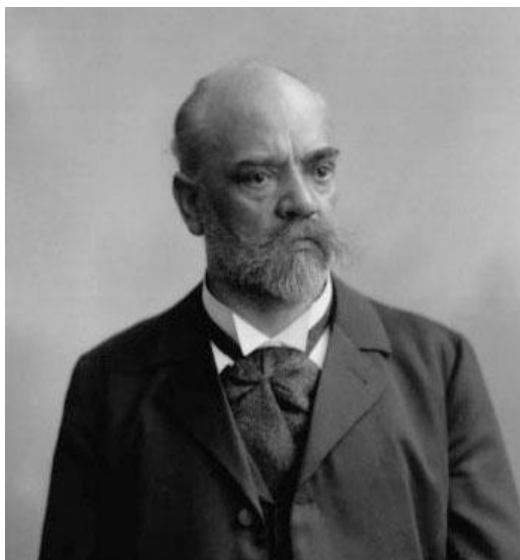
103 *2*

Notni primjer 3 – J. Brahms: 4. simfonija u e-molu, op.98, IV. st., solo flaute

Prije samog početka tematskog materijala nalazi se uvod od tri takta silazne kromatske ljestvice. Pritom su svi tonovi povezani *legatom*, a dinamika je *pianissimo*. Slijedi velika rečenica od devet taktova u e-molu. Na toničkom pedalu u ostatku orkestra u svakom se taktu izmjenjuju harmonije glavnih stupnjeva i njihovih sekundarnih dominantni. Za to vrijeme flauta donosi rastavljene akorde s *appogiaturama* u svakom taktu, a koje pritom stvaraju osjećaj napetosti i iščekivanja. Melodija se sastoji od uzlaznih pomaka, a dinamika varira. Vrhunac teme je u 101. taktu u frazi koja vodi do fis3. Nakon toga melodija se postupno spušta sve do prve oktave. U posljednjem se taktu nakon autentične kadence događa mutacija iz e-mola u istoimeni dur. Prilikom pripreme sola zanimljivo je proučiti artikulaciju. Na samom početku, u prva tri takta kromatske ljestvice, potrebno je paziti na intonaciju i pripremiti ugođaj za solo koji slijedi.

5. Antonin Leopold Dvořák: 8. simfonija u G-duru, op.88

Antonín Leopold Dvořák (1841.g. – 1904.g.) rođen je u malom mjestu Nelahozeves, blizu Praga. Nakon osnovnog glazbenog obrazovanja u rodnom gradu, otac ga šalje u Zlonice kako bi učio njemački jezik. Osim toga, učio je svirati violinu, violu, glasovir, orgulje i osnove glazbene teorije. Uz Bedřicha Smetanu jedan je od najpoznatijih čeških skladatelja. U svojim djelima često je koristio folklorne motive, ne samo češke već i nacionalne elemente drugih slavenskih naroda. Skladao je devet simfonija, uvertire, simfonijske pjesme, opere, komornu glazbu i koncerte. Posljednje godine života proveo je u Pragu s obitelji, primajući mnoga priznanja, među kojima i carsku zlatnu medalju koju je prije njega među glazbenicima dobio samo J. Brahms.

Slika 5 - Antonin Leopold Dvořák

Simfoniju br. 8 u G-duru op.88 napisao je 1889. godine. Klasičnog je oblika, u četiri stavka i strukturirana je na zanimljiv način. Svi stavci prikazuju izvanrednu raznolikost tema. Zbog jednostavnosti i zanimljivosti tema povremeno se njihov razvoj čini kao improvizacija.

5.1. IV. st.: *Allegro ma non troppo*

Simfonija završava stavkom koji je tema s varijacijama. Sadrži pregršt zanimljivih i pjevnih melodija, većinom su u duru. Stavak započinje fanfarama koje donose trube, a završava kromatskom kodom koju potvrđuju limeni puhači uz timpane. Na taj način završetak ostavlja svečani dojam.

IV.

FLAUTO I.

Allegro ma non troppo.

25 A 8 B Fag. 5

VII. C ff

SOLO. P

1. 2. fz

f dim. dim. P

2. E ff

Notni primjer 4 – A. Dvorak: 8. simfonija u G-duru, op.88, IV. st., solo flaute

Posljednji je stavak u G-duru kao i ovaj poznati orkestralni isječak. Nakon *dolce* teme koju donose violončela, uz postupno priključivanje gudača nastupa *Allegro* dio u kojem se nalazi flautistički solo. Uz tihu pratnju gudača, flautist može opušteno muzicirati jer je solo u ugodnom registru za svirača. Solo je građen od dvije velike rečenice koje se ponavljaju, a zbog sličnosti motiva u obje rečenice te odnosa kadence prve rečenice na dominantu i druge rečenice na toniku, može se zaključiti da tvore veliku periodu. Melodija se sastoji od silaznog ljestvičnog niza nakon kojeg slijedi sekventno ponavljanje motiva. Pri silaznom sekvenciranju potrebno je obratiti pažnju na održavanje jednake dinamike kroz cijelu rečenicu kako spuštanjem melodije ne bi osjetno pao i intenzitet u dinamici. Treba istaknuti i zapisane naglaske. Budući da se nalazi na prvoj dobi u taktu, naglasak više treba istaknuti *tenutom* nego ga shvatiti kao akcent. Druga rečenica proširuje raspon melodije u treću oktavu gdje se nalazi i kratki uklon u paralelni e-mol. Cijeli se solo postepeno dinamički razvija do trenutka u trećoj oktavi koji je u *forte* dinamici i uz nekoliko taktova vraća se u početnu dinamiku, *piano*.

6. Achille-Claude Debussy: Poslijepodne jednog fauna

Achille-Claude Debussy (1862.g. – 1918.g.) francuski je skladatelj te jedan od najistaknutijih predstavnika glazbenog impresionizma. Njegov glazbeni talent otkrila je pijanistica Antoinette Mauté de Fleurville, Chopinova učenica. U dobi od devet godina počinje učiti klavir, a već dvije godine poslije upisuje Pariški konzervatorij. Studirao je kompoziciju, povijest glazbe, teoriju glazbe, klavir i orgulje. Od početka studija bio je poznat po "kršenju pravila" koja se odnose na skladanje, orkestraciju, zvukovne boje. Bogat skladateljski opus uključuje kratke klavirske komade, solo pjesme, komornu i orkestralnu glazbu, balet i četiri opere.

U ranoj fazi napisao je i jednu od svojih najpoznatijih skladbi. Programno djelo *Poslijepodne jednog fauna* napisao je 1894. godine. Smatra se prvom suvremenom skladbom kojom počinje kraj dominacije austrijskih i njemačkih skladatelja razdoblja klasičke i romantike. Skladbu je inspirirala istoimena pjesma francuskog simbolista Stéphane Mallarméa. U sunčanom poslijepodnevju faun se, prebivajući na fruli, predao sanjarenju sjećajući se kako je svojedobno oteo dvije nimfe. Uspomene griju njegovu maštu koju tek zalaz sunca budi i rashlađuje; postupno ga svlada san.

Slika 6. Achille-Claude Debussy

Djelo se može nazvati i skladbom za flautu i orkestar. Razlog tomu je to što flauta iznosi temu na početku bez pratnje orkestra. Sljedeća tri nastupa teme također iznosi flauta, uz pratnju orkestra ili u jednoj varijanti u dijalogu s drugom flautom. Svaki nastup teme varijacija je motiva na osnovni oblik. Orkestralni solo tražen je na svim audicijama za mjesto prve solo flaute iz više razloga. U nastavku će se objasniti građa notnog teksta te problematika orkestralnog isječka.

Claude Debussy
Prelude to the Afternoon of a Faun

1re et 2e Flûtes

Très modéré
1re SOLO

p doux et expressif

COR

1 1re FL. SOLO

2

2 2e SOLO

p cre - scen - do *f* 1 *p* léger et expressif

Debussy — Prelude to the Afternoon of a Faun

1re et 2e FLÛTES

2

3

CLAR. FL. SOLO

1

mf

4 En animant

1

4 p

5 Toujours en animant

cre - scen - do

mf f

retenu

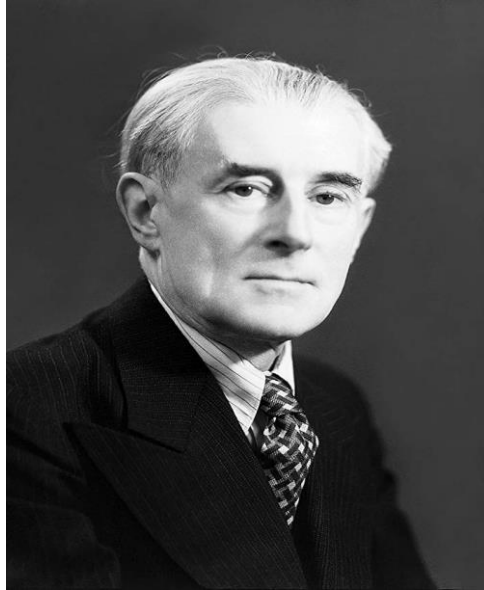
1 1

Notni primjer 5 – C. Debussy: Poslijepodne jednog fauna, solo flaute

Skladba započinje tonom cis² u *piano* dinamici. Prva fraza sastoji se od četiriju taktova i to je tema koja se proteže u cijelom djelu. Melodija je, pretežno u prvoj i drugoj oktavi, prepuna kromatskih prohoda. Nakon dva takta kromatske melodije, u trećem taktu melodija doživljava vrhunac i pojavljuju se skokovi pri kojima treba razmišljati o dobroj povezanosti nota, *legatu*. Sam početak skladbe, ton cis², predstavlja izazov za svakog flautista. Treba početi nečujno, bez *attace*, pritom paziti na intonaciju, ton i postupno dodavati *vibrato*. Iz prvog tona razvija se cijela melodija, on je u sva četiri takta temelj oko kojega se isprepliću ostali tonovi. Drugi izazov je svakako vođenje fraze i određivanje mjesta za zrak. Korisna vježba za kondiciju svakako je vježbanje prvih četiriju taktova na jedan dah. U drugom nastupu teme priključuje se orkestar pa je situacija znatno ugodnija za flautista. Ovisno o prostoru audicije ili koncertnoj dvorani u kojoj se izvodi skladba, dinamiku sola treba prilagoditi i pažljivo osmisлити.

7. Joseph-Maurice Ravel: *Daphnis i Chloé*

Joseph-Maurice Ravel (1875.g. – 1937.) rođen je u Francuskoj. Nakon preseljenja iz rodnog grada u Pariz, Ravel sa sedam godina počinje učiti klavir, kasnije i skladati. Uz veliku potporu roditelja upisuje *Conservatoire de Paris*. Ravel je sebe smatrao klasicistom iako je većinom, uz Debussyja, svrstavan među impresioniste. U njegovu se opusu nalaze dvije opere i nekoliko baleta te solo pjesme i manji broj komornih skladbi. Među orkestralnim djelima izdvajaju se dva koncerta za glasovir i orkestar (jedan od njih pisan je isključivo za lijevu ruku), *La Valse* nadahnut bečkim valcerom te njegova najpopularnija skladba - *Bolero*. Kao student napisao je nekoliko djela iznimne vrijednosti među kojima je i glasovirska skladba *Pavana za preminulu infantkinju* koju je kasnije i orkestrirao. Natjecao se za vrlo značajnu Rimsku nagradu koju u tri pokušaja nije uspio dobiti. To je izazvalo skandal u glazbenom svijetu. Ravela je taj događaj toliko uvrijedio da je petnaest godina kasnije odbio ponuđeno državno odlikovanje - Legiju časti.

Slika 7 - Joseph-Maurice Ravel

Daphnis i Chloé balet je u jednom činu s tri dijela (scene). Maurice Ravel opisao je djelo kao *symphonie chorégraphique* (koreografsku simfoniju). Priča se temelji na ljubavi između Daphnisa i Chloé. U cijelom se djelu provlače četiri prepoznatljiva lajtmotiva. Djelo je tijekom skladateljeva života dobilo titulu remek-djela za orkestar. Ravel je glazbu iz baleta ukomponirao u dvije orkestralne suite u kombinaciji sa ili bez zbora.

ret 3 [170] ^{pp} [171] 19 Fl. ^{pp}

[172] Lent ^{pp}

[173] Très ralenti 1 1 10 ^{pp} [174] au Mouv! Cédez très peu ^{mf} Solo ^{très court} au Mouv! ^p

Cédez Pressez [175] ^{pp} 10 ^{mf} Retenez [176] Très lent. ^{pp} Solo ^{expressif et souple}

[177] ^{mf}

^f Retenu légèrement

Rall. [178] au Mouv! ^{ppp} ^f ^p

Retenez [179] au Mouv! Pressez ^{pp} ^{ff} ^{ff}

Notni primjer 6 – M. Ravel: Daphnis i Chloé, solo flaute

Orkestralni isječak započinje uzlaznom harmonijskom fis-mol ljestvicom nakon čega slijedi deveterotaktna fraza u istom tonalitetu. Gotovo cijeli odsječak odvija se iznad pedalnog tona fis na kojem se izmjenjuju harmonije. Osim harmonijskog mola, prisutno je kretanje u prirodnom molu i dorskom modusu na tonu fis. Sljedeća deseterotaktna rečenica nakon četiri takta mutira u Fis-dur, a u posljednja dva takta preko tonova ais-mola dolazi do sljedeće rečenice koja nastupa tonalitetnim skokom u c-mol. Posljednja rečenica traje šest taktova, a pred kraj se pojavljuje cjelotonski niz i tonovi rastavljenog dominantnog septakorda u Des-duru. Dugačke fraze prepune su alteriranih i izmjeničnih tonova. Postupno se javlja dinamička gradacija. U početnoj pasaži i izvedbi nekoliko prvih taktova treba kontrolirati dinamiku kako ne bi bilo preglasno. Nakon toga se dinamika postupno razvija. Repetirani ton h1 stvara napetost i gradi melodiju do vrhunca u *forte* dinamici, a zatim se melodija postupno smiruje. Fraze su dugačke i zbog toga treba kontrolirati količinu zraka. Kombinacija raznih ritmičkih figura neprestano se isprepliće. U ovom isječku treba obratiti pozornost i na duge note, kada se melodija smiri. Na tim mjestima treba rasporediti i prilagoditi amplitudu *vibrata* koji se može ubrzavati ili smirivati, ovisno o smjeru u kojem se melodija kreće. Orkestralni solo izvođaču u orkestru ili na audiciji predstavlja izazov u glazbenom smislu, traži od njega kreativnost i muzikalnost, uz neprestani puls i preciznost.

8. Igor Stravinski: *Žar ptica*

Igor Stravinski (1882.g. – 1971.g.) rođen je u Rusiji. Jedan je od najutjecajnijih skladatelja 20. stoljeća. Prve su mu skladbe nastale pod utjecajem Rimski-Korsakova jer je kod njega pohađao privatne satove kompozicije. Osim bavljenja glazbom, studirao je i pravo. Međunarodnu slavu stekao je kao dirigent i pijanist. Prva tri baleta koja je napisao za baletni ansambl Sergeja Djagileva (*Žar ptica*, *Petruška*, *Posvećenje proljeća*) omogućila su mu značajan uspon na skladateljskoj sceni. Prolazio je kroz nekoliko skladateljskih faza, točnije tri razdoblja: rusko, neoklasicističko i serijalističko. U njegovim partiturama nalazimo prve primjere organizacije ritma.

Slika 8 - Igor Stravinski

Balet *Žar ptica* poznat je po velikoj orkestraciji i zanimljivom uvodu. Koristi narodne motive, ruski folklor. Sadržaj preuzima iz ruske mitologije, točnije poznate priče o žar-ptici i čarobnjaku Koščeju Besmrtnom kojega carević Ivan uz pomoć žar-ptice na koncu pobjeđuje i time skida čaroliju s nesretnoga kraljevstva. Dobro, ljubav i svjetlo, kao što je poznato, pobjeđuju zlo i tamu. Legenda o ptici koja živi nekoliko stotina godina javlja se u mnogim kulturama, primjerice u Egiptu i Kini. Drevni Grci i Rimljani, kao i druge kulture diljem svijeta, vjerovali su u postojanje žar-ptice. Smatrali su da će se nakon smrti ponovno roditi iz vlastitog pepela. Ova čarobna ptica u raznim mitologijama ima i razne nazive. U ranom kršćanstvu bila je simbol uskrsnuća.

8.1. *Variation de L'oiseau de feu*

Godinu dana nakon prve izvedbe baleta *Žar ptica* u Parizu 1910. Igor Stravinski piše 1. orkestralnu suitu s glazbom iz istoimenog baleta.

Stravinsky: Firebird Suite, Variation de L'oiseau de feu (1919)
Flute I

The image displays a page of a musical score for Flute I, covering measures 7 through 18. The score is written in a single system with a treble clef and a key signature of two sharps (D major). The tempo is marked 'Allegretto' with a metronome marking of 76. The music is characterized by intricate, rapid passages, often featuring triplets and quintuplets. Dynamic markings include *p*, *mf*, *mp*, *ff*, and *f*. Measure numbers 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, and 18 are clearly indicated. The score concludes with a double bar line and a final *ff* dynamic marking.

Notni primjer 7 – I. Stravinski: Variation de L'oiseau de feu, solo flaute

Orkestralni isječak sastoji se od četiri formalne cjeline. Prva cjelina traje dvanaest taktova i temelji se na motivičkom radu s početnim silazno-uzlaznim motivom šesnaestinske triole i šesnaestinke (motiv A) te uzlaznog niza u tridesetdruginkama (motiv B). Drugi dio traje devet taktova. Skladatelj početnom motivu A proširuje opseg pa se rastvorba provlači kroz dvije oktave (motiv A'). Ritmički se ne mijenja, prisutan je i motiv B. U trećem dijelu skladatelj ponovno upotrebljava motiv A i motiv B te je ovaj dio svojevrsna repriza početnog materijala koja je skraćena i traje jedanaest takova. Posljednji dio traje devet taktova i temelji se na materijalu izvedenom iz početnog motiva B. Solo je poseban izazov za svakog flautista. Od izvođača zahtijeva u prvom redu ritmičku preciznost i koncentraciju. Cijela suita, pa tako i isječak, prepuni su raznih ritmičkih figura koje su neprestano u kombinaciji sa stankama. Osim toga, melodija je prepuna skokova, neprestano se događaju ukloni i modulacije što stvara osjećaj nestabilnosti tijekom sviranja. Skladatelj je zapisao i razne zanimljive artikulacije koje treba vježbati u jako sporim tempima i težiti tome da se i u postupnom ubrzavanju tempa svaka nota jasno čuje. Također treba izjednačiti registre, pritom se misli da se ne čuju samo zadnji tonovi pasaža koji su u trećoj oktavi nego cijela grupa. Ovo je orkestralni solo u kojem je bitno razviti unutarnji puls osminki tako da na audiciji, kada nema mogućnosti sviranja uz metronom, budu precizno odsvirane note, ali isto tako, možda u ovom slučaju i važnije, pauze.

9. Mišljenja i savjeti solo flautista i dirigenata

"Najvažnije dvije stvari na audiciji za flautu za mene su intonacija i zvuk. Ako glazbenik neprestano svira izvan intonacije, vrlo brzo gubim interes. Vezano uz zvuk, tražim ton koji ima kvalitetu. Volumen orkestra također je važan čimbenik. Osobno više brinem da postoji dinamički raspon u cijelom spektru. Također je bitno razumijevanje instrumenta, što znači da bi trebala postojati mogućnost za piano u gornjem registru i puni zvuk u donjem. Neke druge stvari koje slušamo bi bile stilsko poznavanje klasičnih djela, razumijevanje fraze i ritmička preciznost u modernijim odlomcima. Ono što mislim da pomaže flautistima je ako su glazbeno zanimljivi za slušanje. Ako netko svira dosadno, usredotočen sam više na tehničke detalje. Ako netko svira vrlo zanimljivo, onda ćete im dopustiti više tehničkih grešaka, jer ćete osjetiti njihove namjere i biti impresionirani stvaranjem glazbe. Ali dobra intonacija i zvuk su apsolutno neophodni."

David Danzmayr, 26. svibnja, 2019.

" Kao dirigent:

svakako je bitna ritamska preciznost, držanje pulsacije, praćeno savršenom intonacijom, u svim dinamikama i u cijelom registru. Dirigenti nisu flautisti, ne opraštaju ništa :-) Naravno, tehničke vještine, vrlo dobri živci... što dirigenti ne vole je ako solist ima previše vlastitog smisla za interpretaciju... sve bi trebalo biti kao što je napisano, ne previše vlastite slobode. Važno je dobro poznavanje tradicije, naravno, tradicija se razlikuje od zemlje do zemlje... u finalnom krugu, bit će važno da kandidat brzo i savršeno reagira na savjete dirigenta kao npr. svirati glasnije, mekše, brže, sporije, s vibratom ili bez. I ljudski je dojam važan... opušten, bez arogancije, otvorenog uma.

Kao flautist

flautisti žele čuti zvuk flaute koji se uklapa u ostatak orkestra.. Osim svih bitnih flautističkih karakteristika bitan je i ljudski faktor. Oni odabiru ne samo flautista, već i dobrog kolegu, fleksibilnog, koji se može uklopiti, koji nije kompliciran. Arogancija je najgora. Orkestar želi ljubaznog kolegu, kompetentnog, inteligentnog, muzikalnog i fleksibilnog, nekoga tko nema problema kao flautist i kao osoba."

Carlo Jans, 27. svibnja, 2019.

" Članovi orkestra, dionica i šef dirigent očekuju prije svega sigurno navježbana orkestralna sola sa jasnim interpretativnim konceptom iz kojeg se može vidjeti kako je kandidat proučio kompletno djelo i neposredno okruženje samog sola, npr.:

-solo bez pratnje (npr. Debussy: Poslijepodne jednoga Fauna)

-eksponirani solo uz pratnju (Ravel: Daphnis i Chloe)

-razgovor dva instrumenta (Beethoven: Uvertira Leonora)

-solo koji je koncipiran više kao pratnja solistu - pjevaču (Bach: Matthäuspassion) itd.

Očekuje se jasno razlikovanje i pravilna interpretacija stilskih razdoblja. Tempo prilikom izvođenja mora biti stabilan. Ukoliko dolazi do malih promjena u tempu one moraju biti u kontekstu zadane partiture. Sigurna tehnika, artikulacija, intonacija i ritam su obavezni elementi. Lijep i otvoren ton koji posjeduje izražajnost i fleksibilnost neophodan je za

orkestralnog glazbenika-solista. I na kraju vrlo važan element je stav koji kandidat zauzme prilikom izvedbe. Solist u orkestru je vođa dionice, mora posjedovati određenu snagu i uvjerljivost, stoga je važno usvojiti sve prethodno nabrojane elemente kako bi kao potencijalni kandidat mogao potpuno izraziti svoju muzikalnost i osobnost.

Preporučila bih svakom kandidatu da zadana solo vježba sa metronomom u različitim tempima. Obavezno proučiti i uvježbati više različitih interpretacija istog sola sa dirigentima i solistima (flautistima) starije i mlađe generacije. Definirati sve dahove i obavezno ih se pridržavati. Odlučiti unaprijed dodatne dahove (za svaki slučaj) jer zbog uzbuđenja može doći do kratkog daha . Kako bi se i u takvom slučaju zadržala kontrola nad interpretacijom dobro je imati unaprijed pripremljene dodatne dahove kako prilikom sviranja ne bi došlo do nepotrebnog kaosa. Snimati se redovito i obavezno analizirati snimljeni materijal. Korektore isto snimati. Kad nastupi umor od vježbanja nastaviti dalje i sa punim intenzitetom ponoviti sva sola. Kondicija i koncentracija su vrlo važni elementi jer se na audiciji u vrlo kratko vrijeme mora prezentirati jako puno elemenata uglavnom bez mogućnosti ponavljanja."

Renata Penezić, 29. svibnja, 2019.

" Solo flautist je vrlo odgovorna i zahtjevna pozicija u orkestru, zahtjeva, uz odličnu pripremljenost, stabilnost, fleksibilnost i muzikalnost samog izvođača. Kod audicije kandidat treba pokazati brojne vještine. Stabilnu intonaciju, fleksibilnost tona i dinamike, virtuoznost, držanje tempa, poštivanje teksta. Kod kandidata se sluša ljepota tona, vođenje fraze, muzikalnost i brzo prilagođavanje. Uz obavezan program izvode se i orkestralna sola gdje se kod izvođača, uz navedeno, vidi i poznavanje orkestralne literature."

Tamara Coha Mandić, 30. svibnja, 2019.

" Kod priprema za orkestralne audicije važno je biti svirački spreman, imati jasnu ideju interpretacije, ali istovremeno ostati fleksibilan. Korisno je poslušati više različitih izvedbi, vježbati u malo sporijem i malo bržem tempu, no i dalje sa vlastitim izričajem kako bi mogli odgovoriti na eventualne zahtjeve dirigenta tijekom audicije, a pritom ne izgubiti samopouzdanje i tlo pod nogama.

Pod sviračku spremnost se podrazumijeva točnost materijala, ritmička preciznost i intonacijska stabilnost, kao i poznavanje stila i konteksta iz kojeg je predloženi solo.

Naposljetku, možda najvažniji dio pripreme pred samu audiciju je mentalna spremnost, stanje potpune prisutnosti tj. fokusa koji održava dobru koncentraciju. U razgovoru sa kolegama koji idu na mnogobrojne audicije upravo taj faktor je presudan; spremnost pokazati svoju odličnost u zadanom trenutku. Moj savjet bi bio da se ne moramo pod svaku cijenu truditi postići savršenstvo, već nakon dobre tehničke pripreme je dovoljno razmišljati da budemo svoji i pokažemo autentičnost koja vodi opuštenosti i samopouzdanju."

Ana Batinica, 31. svibnja, 2019.

"Smatram da je prvenstveno bitno poštivati ono što je zapisao skladatelj (tempo, dinamike..), pokušati što vjernije interpretirati zapisano. Treba imati na umu da većina ljudi u publici nisu flautisti i zapravo samo prate ono što je zapisano u notama. Kao što sam već spomenuo, bitno je poštivati zadane smjernice, to često čini velike razlike. Puno glazbenika na audiciji ima svoju interpretaciju i previše vlastite osobnosti što nije dobro za audicije. Svatko tko želi svirati u orkestru (ili generalno postati profesionalni glazbenik) treba slušati jako puno klasične glazbe. Smatram da je slušanje velikih glazbenika, naravno ne samo flautista, jako bitan dio u procesu učenja koji može utjecati na razvoj samog glazbenika, te biti smjernica za daljnje uspjehe."

Robert Langevin, 31. svibnja, 2019.

10. ZAKLJUČAK

Detaljnija analiza orkestralnih isječaka značajna je za svakog flautista koji nastoji postati profesionalnim orkestralnim glazbenikom. Poblize upoznavanje skladatelja te djela čiji su isječci često na popisima skladbi za audicije, zasigurno može pomoći u boljem razumijevanju notnog materijala. Analiza glazbenog oblika odabranih sola, motiva i fraza korisna je teorijska priprema prije samog vježbanja. Na taj se način isječak može bolje muzički razumjeti i interpretirati. Iz izjava flautistica i dirigenata može se zaključiti da je u pripremi za audiciju važno poštivati zapisane oznake u notnom tekstu te je potrebno imati jasnu interpretativnu koncepciju. Bitne komponente koje flautist treba imati su ritmička preciznost, stabilna intonacija, kvaliteta tona u svim registrima. Nakon detaljne tehničke pripreme, prije same audicije treba razmišljati pozitivno i na audiciji pokazati vlastitu osobnost i samopouzdanje.

LITERATURA

Andreis, J. (1976) *Povijest glazbe 3*. Zagreb: Liber Mladost

Brown, C. (2003) *A Portrait of Mendelssohn*. New Haven and London: Yale University Press

Brown, M. (1993) *Tonality and Form in Debussy's Prélude à L'Après-midi d'un faune*.

University of California Press

Carpenter, A. (2018) *L'oiseau de feu (The Firebird), ballet suite for orchestra*. AllMusic

Dedić, S. (2013) *Glazbeni oblici i stilovi 19. i 20. stoljeća, zbirka nastavnih materijala*.

Zagreb

Larner, G. (1996) *Maurice Ravel*. London: Phaidon

Lux, J. A. (1944) *Ludwig van Beethoven*. Zagreb: Suvremena biblioteka

Swafford, J. (1997) *Johannes Brahms – a Biography*. New York: First Vintage Books

White, W. (1979) *Stravinsky: The Composer and His Works*. Berkeley and Los Angeles: University of California Press

Woods, K. (2016) *Explore the Score – Beethoven: Symphony No. 3 in E-flat major, Opus 55*.

POPIS SLIKA

Slika 1- Ludwig van Beethoven: Ludwig van Beethoven- Wikipedia

https://hr.wikipedia.org/wiki/Ludwig_van_Beethoven (Pristup 12.05.2019.)

Slika 2 - Naslovna stranica 3. simfonije, Eroica: Beethoven Eroica - Wikipedia

[https://en.wikipedia.org/wiki/Symphony_No._3_\(Beethoven\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Symphony_No._3_(Beethoven)) (Pristup 12.05.2019.)

Slika 3 - Felix Mendelssohn-Bartholdy: Leben, Felix Mendelssohn biography

<https://leben.us/felix-mendelssohn/> (Pristup 16.05.2019.)

Slika 4 - Johannes Brahms: Early Orchestral works by Brahms

<http://www.jordanrsmith.com/blog/brahms-early-orchestral-works> (Pristup 25.06.2019.)

Slika 5 - Antonin Leopold Dvořák: Classics for kids

https://www.classicsforkids.com/composers/composer_profile.php?id=24 (Pristup 25.06.2019.)

Slika 6 - Achille-Claude Debussy: Biography Debussy -

<https://www.biography.com/musician/claude-debussy> (Pristup 20.05.2019.)

Slika 7 - Joseph-Maurice Ravel: Bolero Ravel -

<https://www.youtube.com/watch?v=r30D3SW4OVw> (Pristup 22.05.2019.)

Slika 8 - Igor Stravinski: <http://bvb454.blogspot.com/2016/12/igor-stravinski.html> (Pristup 25.06.2019.)

POPIS NOTNIH PRIMJERA

Notni primjer 1 - L. van Beethoven: 3. simfonija u Es-duru op.55, IV. stavak, solo flaute:

<https://imslp.org/wiki/Special:ImagefromIndex/440298/ue21> (Pristup 25.06.2019.)

Notni primjer 2 - F. Mendelssohn: San ljetne noći, op.61, II. st. Scherzo, solo flaute:

<https://imslp.org/wiki/Special:ImagefromIndex/35490/ue21> (Pristup 25.06.2019.)

Notni primjer 3 - J. Brahms: 4. simfonija u e-molu, op.98, IV. st., solo flaute:

<https://imslp.org/wiki/Special:ImagefromIndex/37985/ue21> (Pristup 25.06.2019.)

Notni primjer 4 - A. Dvorak: 8. simfonija u G-duru, op.88, IV. st., solo flaute:

<https://imslp.org/wiki/Special:ImagefromIndex/41129/ue21> (Pristup 25.06.2019.)

Notni primjer 5 - C. Debussy: Poslijepodne jednog fauna, solo flaute:

<https://imslp.org/wiki/Special:ImagefromIndex/37660/ue21> (Pristup 25.06.2019.)

Notni primjer 6 - M. Ravel: Daphnis i Chloé, solo flaute:

<https://imslp.org/wiki/Special:ImagefromIndex/442913/ue21> (Pristup 25.06.2019.)

Notni primjer 7 – I. Stravinski: Variation de L'oiseau de feu, solo flaute:

<https://orchestraexcerpts.com/flute-stravinsky-firebird-suite-1919-firebird-variation/> (Pristup 12.05.2019.)